

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. IX. Extrahuntur S. Justinæ reliquiæ et in locum suum solemniter
reducuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A vere beatum virum D. Ludovicum Bacto, duo fratres S. Francisci detulerunt Venetias a partibus Boxinæ quoddam corpus, quod asserebant esse S. Lucæ Evangelistæ; sed quoniam jam annos mille ex clarissimis testimoniis scripturarum, tam Latinis, quam Græcis certissima notitia habebatur, quod isdem Evangelista esset Paduæ in cœnobio Justiniano, ut rei veritas cognosceretur, per inclytum Dominum Venetum decretum fuit, ut ejus sepulchrum aperiretur, in quo fere omnia ejus ossa, præter caput, quod imperator Fredericus Barbarossa huc transiens abstulisse dicitur, in capsula plumbea reperta sunt; et ita universi veritatem perspicientes, Deum glorificaverunt, et universa populi multitudo ad eam gloriosam inventionem cucurrerunt, laudantes Deum, qui hanc regiam urbem digno sublimavit munere.

in hierothecis inventa.

124 Infrascripta in vase vitreo reperiebantur. « Jesus. In nomine sanctissimæ Trinitatis. In » hoc sanctissimo altare, dedicato ad honorem » Beatissimi Lucæ Evangelistæ, sunt recondita » ejusdem Evangelistæ ossa, quod consecravit » Rev. in Christo Pater D. Marcus Niger, episcopus Catharensis, die Dominico 2 mensis Octobris, anno MCCCCLV, et auctoritate a Sede Romana ibi concessa visitantibus devote hoc altare in die suæ consecrationis quadraginta dierum indulgentiam misericorditer indulsit, in perpetuum duraturam. Justina virgo et martyr, regina Paduæ. » Numisma argenteum cum impressione S. Marci ab uno latere, litteris dicentibus: « S. Marcus Venetus. » Ab alio latere, impresso seren. principe Venetiarum, similiter litteris dicentibus: « Franciscus Foscari » Dei gratia Venetiarum dux. » Quæ in capsula S. Arnaldi in carta membrana scripta erant, infra legere facile est: « Anno a nativitate Domini MIII, Indictione v, die Lunæ, xxv mensis » Julii, in quo celebrabatur festivitas Jacobi » Apostoli ob reedificationem templi S. Virginis et martyris, Ordinis S. Benedicti Regulam » observantis congregationis ejusdem S. Justinæ » de Padua, quod cum rueret, destructum fuit, » et in loco, ubi antea quiescebant, faciendæ » essent nova parietum fundamenta, extractæ » fuerunt reliquiæ B. Arnaldi, olim abbatis hujus » monasterii, et in præsentî arca venerabiliter » collocatæ, trium Innocentium, et aliorum, quorum nomina ob nimiam vetustatem, ignorantur: scripta sunt autem in libro vitæ S. Urii » confessoris per D. Petrum, Dei et Apostolicæ » Sedis gratiam episcopum Paduanum, et comitem Saccensem, una cum D. Joanne Cornario, abbate S. Benedicti de Mantua, Præsidente Congregationis, abbatibus ac monachis multitudine » copiosa, et in hac arca venerabiliter usque ad » consummationem templi sub altare Magno » partis ecclesiæ, quæ destructa non fuit, permansura collocarunt. »

§ IX. Extrahuntur S. Justinæ reliquiæ et in locum suum solemniter reducuntur.

AUCTORE J. B.

Quamquam eo consilio S. Justinæ reliquiæ anno 1362 sub ara principe templi novi, ut illic perpetuo remaneret, collocatæ fuissent; dum tamen nec curis nec sumptibus parcere S. Justinæ monachi pergunt, quo templi sui splendorem augeant, loco suo ad breve subinde tempus motæ fuerunt. Contigisse id anno 1372, uti et anno 1373 ex iis, quæ infra referentur, facile quis intelliget. At celebris in primis fuit earundem reliquiarum ex ara principe extractio et in eadem reductio anni 1627, cum novus templi S. Justinæ chorus fuit excitatus. Rem iterum ex civitatis Patavinæ Tabulis refero, quæ apud Savolum (sed mendis non raro respersæ) a pag. 178 sic habent: In Christi nomine Amen. Anno ab ejus saluberrima Nativitate MDCXXVII, Ind. XI^a, die Mercurii, VII mensis Aprilis Paduæ in ecclesia S. Justinæ virginis et martyris, post prandium, sub Pontificatu Urbani VIII Pont. Maximi et principatu Serenissimi Joannis Cornelii, Dei gratia Ducis Venetiarum, præsentibus D. Celso Compagnola, D. Ulisse Bragio, D. Nicolao Fasiolo, D. Francisco Sassonia, notariis collegiatis, et Sebastiano Suttore de Pollis, ac aliis etc. (Hæc totidem verbis ibidem Latine leguntur; cetera Italice, exceptis inscriptionibus). Cum reverendi S. Justinæ monachi hujus civitatis, Congregationis Casinensis occasione novi chori, quem exstruunt, tollere e loco præsens altare Majus in capite ecclesiæ et chori situm deberent, cumque id operis jam inchoassent, certiores ea de re fecerunt illustrissimum et excellentissimum Dom. Hieronymum Lando equitem, hujus civitatis prætorem meritissimum, et Mag. Frizerinum Capodiuaeca equitem, Zorzi da Lion, et Livium Zabarella equitem, decuriones, nec non Dominum Antonium Polcastro equitem, comitem Alexandrum de Panego, Benedictum Salvadego D. et equitem, et Franciscum da Religio ad ecclesias decuriones, supplicantes illustrissimis, excellentissimis, ac magnificis dominis, ut operis prædicti principio ea de causa interesse velint, quod sub dicto altari ossa gloriose virginis et martyris Justinæ, civitatis hujus patronæ, conquiescant.

Arca corporis S. Justinæ loco subinde mota,

E
L. X.

F

125 Qui illustrissimi et excellentissimi domini prætor et decurionis supradicti, una cum prædicto domino equite Polcastro, negotiorum civitatis causa absentibus aliis collegis ad ecclesias decurionibus, ad ecclesiam S. Justinæ se contulerunt, ubi sibi Reverendum dominum Modestum Paduanum, monasterii illius abbatem dignissimum et dominum Vitalianum Paduanum, Priorem, ceterosque illius monasterii presbyteros, sibi obvios, comites et ad eum locum duces habuerunt, ubi destrui jam cœperat exiguus sub altari paries, factumque erat in eo exiguum foramen, per quod veluti cujusdam arcæ indicia apparebant, et priusquam rumpi ulterius pergeret, mihi Joanni Antonio Campolongo, hujus magnificæ civitatis cancellario, injunctum fuit, ut locum describerem formamque altaris, quod erat altitudinis solitæ, et

iterum anno 1627, novi chori condendi causa

AUCTORE
J. B.

contactum lapide marmoreo, et sub lapide cavum, intra quod utrumque duo lapides in fronte litteras et memorias infrascriptas exhibentes, videlicet, qui ad latus dexterum erat, hæc referebat: « Ammotum est altare et dilatatum ob molem supra positam iconis, intacto » tamen corpore sanctiss. hujus virgin. et mar. » Justinæ, presentibus hujus almæ urbis Paduæ » rectoribus, reggente Gregorio tertio decimo » Pontifice maximo, imperatore Maximiliano » Augusto, sereniss. principe Aloysio Mozzenigo, reverendo domino Juliano de Placentia, » hujus monasterii abb., Prædic. Id. Feb. Anno » sanctiss. jubilei a Partu 1572. » Alteri, simili modo parieti a sinistris infixo, hæc erat inscriptio: « Translatum fuit corpus D. Justinæ » virg. et mart. per Rev. D. Peregrinum de » Mutina abb. ac præsentem, ac D. Celsum de » Verona Priorem Congreg. Cassinensis abb. » S. Justinæ ex aede veteri in hunc sacratum » locum maxima totius Patavinæ reipub. devotione religiose solemnitate ritu servato 1562. » 15 Martii L. D. O. M. »

B
ex ara principis extrahitur,

124 Monumentum magnus pulcherrimus e marmore lapis tegebat; quo monumento ab operariis, jubentibus ac coram existentibus superscriptis, sublato; rumpi coeptus est tenuis murus, in prospectu positus, in eoque illico tanta facta est apertura, per quam ingredi homo posset, apparuitque arca ibi recondita, sed non patuit, e qua confecta esset materie; quam cum effodi prædictæ fabricæ causa necesse esset, sepulcrum subierunt reverendi dominus Marcus Ferrariensis, et D. Augustinus Mantuanus, religionis istius presbyteri, sacris propterea vestibus induti, inveneruntque arcam cypressinam, longitudinis circiter unius cubiti et medii, cujus fundum temporis diuturnitas et loci humor corruperat; quæ arca multa devotione multisque accensis luminibus sublata fuit, in eaque inventa arcula plumbea, longitudinis pariter unius fere cubiti et medii, supra quam inventæ fuerunt variae (rosaria, ut reor) salutationes angelicæ et orationes Dominicæ, una cum nummo, ei non absimili, quem AGNUM DEI vulgo vocant, et duæ laminæ plumbeæ, infrascriptis characteribus insignitæ, cum sigillis quibusdam, quantum e filiis, sed corrosis putridisque apparebat, et conjici poterat. Nummi ex una facie hæc erat inscriptio: H. S. P. P. XIII. Ex altero: D. FELIX LEONICENUS. Laminæ majori hæc erant inscripta: « Anno Domini 1562 translata fuerunt corpora » S. Justinæ, Mathiæ, Lucae atque aliorum sub » die 3 mensis Martii prædicti anni, sed anno » Domini 1575, die vero 9 mensis Decembris » motum fuit corpus S. Justinæ propter iconem sub D. Jo. de Rippa Tridentino Abb. » D. Severinus de Padua: D. Daniel de Verona. » Laminæ vero paulo minori hæc litteris ex utroque latere iisdem: « 1575 ego D. Julianus de » Asula præsens fui, quando fuit discoopertum » hoc altare S. Justinæ. »

et in sacrario,

125 Posthæc a reverendis presbyteris una cum aliis effossa fuit arcula plumbea, cujus operculo hæc in orbem inscripta leguntur: » Hic corpus B. Justinæ virg. et mar. requiescit. » Dein ab iisdem effossa fuit ingens tabula, quæ, quantum conjici poterat, fundus seu basis erat minoris arcule, uti et lapis tabulæ paulo minor, sub tabula, qui videbatur fuisse lapis altaris: quibus non sine devotione ab infrascriptis sacerdotibus supra altare Majus collocatis,

sublata fuit arcula plumbea, in qua, ut supra, ossa gloriosæ virginis et martyris Justinæ quiescebant; ac incunctanter coram supradicto illustrissimo ac excellentissimo domino prætore et dominis deputatis, multis accensis luminibus, ad sacristiam delata, ubi in reliquiario eminenti aliquantulum scamno fuit imposita, substrato tapete; pari dein modo a presbyteris sublata fuerunt cetera, quæ jam ante supra altare erant collocata, delataque in supradictum reliquiarium, ibique ad arcæ supradictæ pedem una cum duabus laminis plumbeis et nummis supradictis reposita. Reclusum etiam fuit arcæ operculum, in qua visæ fuerunt sanctissimæ virginis Justinæ reliquiæ et tabella ænea statimque oclusa fuit arca, intactis omnibus. Quo facto, fuit tapete contacta, eidemque a magistro domino equite Zabarella deputato acu insuta, ac dein a me cancellario obsignata cera Hispanica, sigillis S. Marci, magnificæ civitatis, illustrissimi domini prætoris, dicti magistri domini equitis, et ejusdem monasterii munita. Post, exhibita ab illustrissimo domino, a magnificis dominis deputatis, a domino Modesto a S. Cruce, et domino Daniele Vitaliano Priore, ceterisque presbyteris sanctissimo corpori veneratione, clausa fuit janua, et duabus clavibus oclusa, quæ illustrissimo domino prætori oblata fuerunt. Deinde munita fuit janua sigillo S. Marci, civitatis, et illustrissimi domini prætoris, atque ita, relictis rebus, quo dixi, statu, discussum est. Nomina reverendorum presbyterorum, qui rei gestæ interfuerunt: Dominus Daniel Vitalianus P., D. Marcus Ferrariensis, D. Aloysius Paduanus, D. Alexius Vicentinus, D. Antonius Januensis, D. Benedictus Neapolitanus, D. Augustinus Mantuanus, D. Tiberius Patavinus, D. Paulus Bergomensis.

126 Die Jovis viii Aprilis MDCXXVII. Claves supradictæ, illustrissimo D. Prætori in manus traditæ, in sacrario Montis sancti in scrinio ferreo depositæ et duabus clavibus inclusæ fuerunt, quarum altera eidem illustrissimo domino prætori a deputatis oblata est, altera pænes mag. dominum Frezerinum Capodivacca equitem, et deputatorum numero seniore, mansit, qui, munere suo perfunctus, illam alteri deputato, pariter seniori, consignare debebit. Anno MDCXXVII die Sabbathi, iv Septembris a prandio. Cum jam a die vii Aprilis elapsi ab illustrissimis dominis rectoribus mag. et dominis ad curam ecclesiarum tunc deputatis arca plumbea, ossa gloriosæ virginis et martyris Justinæ continens, clavibus obserata, et sigillis S. Marci, illustrissimi D. Prætoris, et mag. civitatis Patavinæ, domini Livii Zabarella equitis deputati, et cœnobii S. Justinæ munita, in sacrario esset deposita; nec fas esset, nisi coram supradictis illustrissimis Rectoribus et deputatis in sacrarium ingredi, nomine reverendi domini Modesti a S. Cruce, hujus cœnobii abbatis ac præsidis, institit P. Celerarius, ut ab illustrissimis et reverendissimis dominis recluderetur, quo operarii arculam tum plumbeam, tum cypressinam dimetiri possent. Eodem die, Illustrissimus Dominus Hieronymus Lando eques prætor, convocatique ab illo Mag. domini Decuriones, una cum aliis viris nobilibus supradictum S. Justinæ Patavinæ cœnobium adierunt, ubi primum illustrissimorum et magnificorum dominorum jussu a me cancellario recognita ac ablata fuerunt sigilla: reclusa janua, veneratione præmissa, arcam tum plumbeam,

dum novus chorus perficitur, collocatur;

F

A beam, tum cypressinam faber mag. Aloysius Urbinas dimensus est; idemque etiam extulit lapidem grandem (ut apparebat, altaris, cui in veteri loco arca plumbea supradicta erat imposita) sub altari novo collocandum; ut reponenda arca cypressinæ satis magnæ, et dein plumbeæ inserviret: qui cum iterato præfatas sanctas reliquias redux veneratus esset, denuo per mag. Zorzi Porini civitatis œconomum clavibus obserata fuit janua et sigillis S. Marci, illustrissimi prætoris et magnificæ civitatis ex cera Hispanica obsignata; atque ita una abiere.

eoque perfecto, S. Justinæ reliquias,

127 Die Martis v Octobris mdcxxvii. Cum absoluta jam esset a reverendis monachis S. Justinæ chori novi fabrica, uti et altare, in quo collocandum erat gloriose virginis Justinæ martyris, hujus civitatis patronæ, corpus, quod arca plumbea, tapeti insuta, et sigillis S. Marci, illustrissimi domini prætoris, magnificæ civitatis, et magnifici domini Livii Zabarella equitis deputati et reverendorum monachorum S. Justinæ obsignata, in sanctuario sacristiæ ejusdem cœnobii continebatur; illustrissimis dominis rectoribus, magnificis dominis deputatis tunc temporis ad curam ecclesiarum, ut ad reserandas componendasque sacras reliquias ad S. Justinæ accedere dignarentur, per reverendos monachos requisitis, invitato prius per schedulam omni consensu Dominorum xvi ad horam xx, illustrissimi domini rectores una cum illustrissimo et reverendissimo domino Cardinali Valerio, magnificæ hujus civitatis episcopo, magnifico domino Nicolao Trivisan, domino Joanne Dominico Sala, domino Carolo Zacco, Comite Alberto de Comitibus decurionibus, nec non M. Antonio Lazara, Adriano Capodivacca, Galeatio ab Horologio equite, Domino Joanne Antonio, Otonello Descalzo D., ad ecclesias Decurionibus, S. Justinæ cœnobium adierunt; quo non pauci e numero Dominorum xvi convenerant: postquam in sacristiam ventum est, reserato ibidem clavibus sanctuario, veneratione præmissa, illustrissimorum Dominorum jussu a reverendis hujus cœnobii presbyteris, stola rubra indutis, arcula plumbea supradicta sublata fuit, menæque imposita, ubi sigilla supradicta ab illustriss. recognita, ac in pristino statu inventa, fuerunt sublata, tapesque dissutus.

habita earum inspectione,

128 Dein ab eisdem sacerdotibus sublato operculo plumbeo, velum candidum apparuit, quo per illustrissimum et reverendissimum Cardinalem supradictum sublato, detectum et aliud fuit e serico multitio vel tela coloris violacei, seu rosæ aridæ, sed colore evanido, et quasi corrosus; quo sublato, detecta visaque sunt ossa sanctissima et caput gloriose illius Virginis et Martyris, quibus ab illustrissimo et reverendissimo domino Cardinali, illustrissimis dominis rectoribus, magnificis dominis deputatis ad curam ecclesiarum, ceterisque reverendis presbyteris et DD. xvi consensu multa veneratione ac devotione inspectis, dein per illustrissimum dominum Cardinalem supradictum fuit sublatum velum candidum, et pars media telæ seu serici multitii coloris rosæ aridæ seu violacei: altera vero pars levare haud poterat, eo quod ossibus sanctissimis illius Virginis subjecta erat, ac sepositum in pyxide, quæ tradita fuit illustrissimo domino Joanni Lando, illustrissimi domini prætoris patruo, ab illustrissimo domino

prætoris custodienda usque ad divisionem, quæ postmodum devotionis causa facta est; inventa fuit in arca illa laminæ plumbeæ incisa inscriptione hujusmodi (*Latina nimirum*): « Ossa et reliquias B. Justinæ virg. et martyris Patavinæ » reposita per reverendissimum D. Peregrinum » abb. et D. Celsum, Priorem ejusdem monasterii totius Reipublicæ Patavinæ consensu: » regnante summo Pontifice Papa Pio IV et sereniss. principe Hieronymo Priolo Venet. » anno Domini 1562, 13 Martii. » Dein iterum reliquias et sanctissima ossa denuo cooperta fuerunt serico multitio, per magnificam civitatem texto aureo denticulato ea de causa exornato, una cum insignibus illustrissimi domini prætoris, et Hieronymi da Leze capitanei, magnificæ civitatis in medio, et S. Marci supra.

129 Quo facto, illustrissimus dominus prætor suis ipse manibus serico multitio imposuit infrascriptos nummos argenteos, videlicet quinque; tres xxxvi virorum, unum serenissimi Sebastiani Veniero, reliquos vero serenissimi Aloysii Mocenigo, cum monumentis felicis victoriæ cruciatorum, et duos vii Virorum cum hac epigraphæ: « Memor ero tui, Justina virgo; » quorum alter sub serenissimo Ponte, alter sub serenissimo Cigogna excusus est. Civitatis nomine posita illic est lamina aerea cum insignibus S. Marci, serenissimi principis, illustrissimorum dominorum rectorum, et civitatis, magnificorum dominorum deputatorum tunc temporis ad curam supradictarum ecclesiarum, cum hac inscriptione: « D. O. M. Anno a partu virg. » 1627 Nonis Octobris, Urbano VIII. sum. Pontif. Jo. Cornelio Venet. principe, corpus » D. Justinæ virg. et martyris, quod sub ara » Majori quiescebat, in hanc augustiorem translatum fuit, annuentibus illustris. DD. Hieronymo Lando eq. præt., et Hieronymo de Legge præfecto; opus argentibus quatuor » Viris Urbanis Nicolao Trivisano, D. Jo. Dominico Sala, Carolo Zacco, Alberto de Comitibus: quatuor ad curam ædium Sacrarum » M. Ant. Lazara, Adriano de Capitibus Vaccæ, » Galeatio ab Horologio equite. Jo. Antonii, » Otonello Discalio Doctore: » Jo. Antonius Campolongo Cancell. » Magn. Com. Paduæ subs. »

A tergo illius incisa sunt insignia nominaque infrascriptorum magnificorum dominorum e magnificorum Dominorum xvi numero: Albertinus Miagara D. Co. Bartholomæus Cittad: eques Camillus S. Viana, Z. Franciscus Zabarella, Annibal Papafava, Franciscus da Lion, Jacobus Borromeo, Vincentius Dotto.

150 Dein per reverendum dominum Danielem Vitalianum dicti monasterii Priorem posita fuerunt monumenta infrascripta: lamina una aerea his verbis inscripta: « Anno a Partu » Virg. 1627 Nonis Octob. Urb. Oct. sum. » Pont. Jo. Cornelio Venetiarum principe, sublato pariete, qui prospectum in sanctuarium » prohibebat, sedilibusque, quæ ei adiacebant, » in sanctuarii caput revolutis, sublimata icone, » et ara Majori, quæ ei suberat, demolita, corpus divæ Justinæ Virg. et Martyris, quod ibi » quiescebat, in hanc augustiorem translatum » fuit per reverendiss. D. Modestum S. Crucem » Patavinum, abb. hujus monasterii, et Congregationis Cassinensis, alias S. Justinæ generalis præsidem, assistente D. Daniele Vitaliano

AUCTORE
J. B.

una cum
nummis ali-
quot

E

F

et inscriptionibus

AUCTORE
J. B.

» Vitaliano Patavino Priore, annuentibus illustrissimis rectoribus Hieronymo Lando equite prætore et Hieronymo de Legge præfecto, præsentibus mag. Decurionibus, Nicolao Trivisano, Jo. Dominico Sala, Carolo Zacco, Co: Alberto de Comitibus, ac etiam Mag. M. Antonio Lazara, Adriano Capivaceo, Galeatio ab Horologio, Octonello Discaltio, ad ecclesias decurionibus; assistentibus Reverendis DD. Isodoro Coloniensi: Hieronymo Spinello Patavino: Laurentio Januense: Cherubino Bononiensi abbatibus: D. Cyrillo Bellafino Pat. clerico. » Item moneta argentea valoris unius scuti, in cujus altera facie bini erant descripti orbes: superiori hæc erant incisa: « Reverendissimus D. Modestus S. Crux abbas S. Justinæ, et præses Congreg. Cassinensis: » alteri orbi, paulo minori hæc: « S. Justina Virgo et Martyr Christi, ora pro nobis. » Cujus medio incisa erat effigies S. Justinæ insignibus S. Crucis innixæ. Ex altera monetæ facie orbes similiter duo: in primo legebantur ista: « D. Daniel Vitalianus Prior monasterii S. Justinæ: » in altero vero: « S. Justina Vitaliana Borromea, ora pro nobis. » Medium orbis S. Justinæ, familiæ Vitalianæ insignibus innixæ, effigies occupabat. MDCXXVII.

sua iterum
arca inclu-
duntur:

151 Apposita fuit et altera ejusdem valoris moneta, cujus uni faciei inscripta erant hæc verba: « Rev. D. Hieronymus Spinellus Patavinus abbas; » altera referebat insignia Spinelliana cum hac inscriptione « S. Justina ora pro nobis » et S. Justinæ, iisdem insignibus innixæ, effigiem. Tertia item argentea valoris ejusdem; in cujus altera facie hæc verba: « D. Cyrillus Bellafinus Patavinus cerearius S. Justinæ; » in altera vero effigies S. Justinæ, insignibus Bellafinianis innixæ, incisa visebantur, additis verbis supra relatis: « S. Justina ora pro nobis. » Quibus, ut supra narratum est, et coram, item ut supra, peractis, jussu illustrissimorum excellentissimorum DD. rectorum, et DD. decurionum fuit eadem arca in longitudinem ac crassitudinem cincta laminis æreis latitudinis digitorum quatuor, quas dominorum decurionum jussu magister Petrus Zuchi faber ærarius ex adverso S. Urbani [habitans] confecerat; quibus filo æreo crassissimo constrictis, vocatoque magistro Francisco, fabro stannario, stanno, ad hoc parato, laminis æreis impressa fuerunt insignia et sigilla, primum quidem S. Marci, illustrissimi et reverendissimi domini Cardinalis, magnificæ civitatis, et illustrissimorum dominorum rectorum: demum vero monasterii et supradicti D. Danielis, e Vitaliana familia oriundi, insignibus et sigillis. Quo facto, arca denuo hunc in modum sigillis munita a reverendis presbyteris in sanctuario deposita est et obserata: clavium altera illustrissimo domino prætori est tradita, altera domino Nicolao Trivisano, decurionum seniori.

dein vero, e
sacrario in
templum delataz

152 Die vi Octobris MDCXXVII. Illustrissimi domini rectores supradicti et magnifici decuriones mane ad ecclesiam S. Justinæ una se mature contulerunt, iisque sanctuarium ingressis, veneratione prævia, coram ipsis a reverendis presbyteris arca supradicta sublata fuit, et veneratione maxima delata in ecclesiam, splendide ea de causa aulaeis undique exornatam, paratoque ad id sublimi pegmati imposita, holoserico (quod ostrini seu purpurei coloris erat)

cooperta; cujus custodiam permisit civitas magnificis dominis Comiti Silvio a S. Bonifacio, Ascanio Zabarella, Scipioni Papafava præfecto, comiti Leonello da Lion, qui cum hastatorum cohorte custodiendis sacerrimis reliquiis invigilarunt usque postridie ad horam fere xxi postquam Missæ sacrificio interfuerant, illustrissimi domini Rectores ac Decuriones discesserunt. Abbas vero etiam supradictus sanctissimarum reliquiarum custodiam permisit reverendis ejusdem monasterii monachis infrascriptis: D. Danieli Vitaliano Patavino, loci Priori, D. Vitaliano Arcioni Vicentino decano, D. Davidi Fortezza Patavino decano, D. Othoni degl' Oddi Patavino decano.

153 Die vii Octobris MDCXXVII. Illustrissimi domini rectores, clarissimi auditores, et decuriones, et excellentissimi domini curiales illustrissimi domini Prætoris; magno virorum nobilitum numero comitati ad ecclesiam S. Justinæ virginis et martyris accesserunt, ubi primum adorato sanctissimo Sacramento, venerationeque exhibita sanctissimis reliquiis supradictis, ac audito Sacro, inchoata est supplicatio maxime solennis, quam magnifici domini Stephanus Dottori eques, et Borromeus Borromei, huic muneris a magnificis dominis decurionibus destinati, direxerunt, quorum virtute et prudentia summo ordine ac tranquillitate peracta est, circumcundo totum Pratum vallis, quod pannis candidis egregie ornatum erat oportumque; uti et privati cujusque ædes; unde supplicationi majestatis plurimum accedebat, cui illustrissimus dominus Cardinalis Valerius civitatis episcopus, cum reverendo Capitulo et reverendis dominis canonicis cathedralis ecclesiæ intervenit; processitque hoc ordine etc. *Sequitur apud Petrum Saviolem hoc loco sodalitatam, scholarum, familiarum religiosarum, militarium manipulorum, musicorum, abbatum, clericorum, optimatum, supplicationem comitatorum, et delatorum in ea varii generis ornamentorum longa series, quæ singillatim huc inserere operæ pretium non existimavi. Solum hic addam, quæ sub finem supplicationis, eaque peracta, Patavini gessere.*

die 7 Octobris
solemni sup-
plicatione cir-
cumferuntur;

154 Collecta ordine supradicto in ecclesia supplicatione, et collocata denuo ab iisdem presbyteris in pegmate arca; exhibita prius sacris reliquiis veneratione. Sacrum inchoatum est, quod maxime solemnè musica reverendissimus D. Bonifacius Sanguinazzo, ecclesiæ cathedralis archidiaconus, decantavit: hoc finito, supradictorum illustrissimorum DD. rectorum, illustrissimi et reverendissimi D. Cardinalis, et magnificorum decurionum jussu et reverendis presbyteris monachisque ejusdem cœnobii, superpelliceo stolaque indutis, ejusdem gloriosæ virginis et martyris Justinæ corpus e pegmate sublatum fuit, delatumque in chorum, ubi coram supradictis illustrissimis rectoribus, illustrissimo et reverendissimo D. Cardinali et magnificis DD. decurionibus collocatum fuit in aræ Majoris sepulchro, hujus rei causa præparato, variisque angelorum picturis adornato, cujus parietes a lateribus, et sub lapide, ubi sanctissimæ reliquæ quiescunt, commissa sunt monumenta sequentia: « Ammotum est altare etc. » Item translatum fuit corpus Divæ Justinæ etc. » (ut num. 125, quem consule) quæ monumenta, ut in loco veteri inventa fuere parietes a lateribus commissa, ita eodem, quo

E

et in altari
Majori chori
novi

F

A quo dictum supra est, ordine in novo quoque collocata fuerunt. His tamen addita, quæ sequuntur: primo lamina plumbea his verbis inscripta: « Justinæ Virgini et Martyri Jesu Christi, Vitaliani ac Præpedignæ soboli, cœli incolæ, terrenæ hujus provincie reginæ, ac tutelari divinæ, se suaque respublica Veneta, Paduana civitas, Vitaliana familia commendant, ut hic incolumes, illic consortes gloriæ sua intercessione faciat. D. Daniel Vitalianus devotionis ergo 1627. »

reponuntur.

153 Præterea tabula marmorea, cujus hæc est inscriptio: « Anno a Partu Virginis (mccxxvii) etc. » *nimirum eadem, quæ numero 150 transcripta est, exceptis tamen, quæ ibidem de Isidoro Coloniensi, Hieronymo Spinello aliisque abbatibus dicuntur, quorum nulla hic apud Saviolum mentio. Reliqua audiamus. Sic pergit translationis hujus relatio:* Quæ duo monumenta sub lapide, ubi deposita fuit arca plumbea, fuere recondita. Porro monumenta laminis plumbeis inscripta, quæ duo fuerunt, et nummus argenteus, (vide num. 124) jam ante per illustrissimum D. prætorem ad perpetuam rei memoriam deposita fuerunt in arca supradicta, de quibus in Documento diei vi Aprilis præteriti facta mentio est. Adverte, arcam plumbeam, ut supra dictum est, collocatam fuisse supra lapidem, ubi tabula grandior est, cui in loco veteri eadem arca etiam erat imposita. Tum sublatum fuit stragulum, e panno aureo contextum, et arca plumbea in præparata in hoc arcula cypressina inclusa fuit, quæ arcula stragulo aureo, hoc vero lineo cooperta fuerunt, et mox operarii, præparata in hoc materie, idem sepulcrum obturare cœperunt, ingenti nimirum marmoreo saxo, quod affuso plumbo solidissime agglutinatum, plumbo vero sigillum S. Marci et magnificæ civitatis impressum fuit. Quo peracto, illustrissimi DD. Rectores, illustrissimus et reverendissimus D. Cardinalis, magnifici DD. ad ecclesias decuriones, et magnifici DD. supra memorati, quibus custodiendarum reliquiarum cura fuerat demandata, discesserunt. *His subduntur, qui huic negotio constanter interfuerunt,* D. Aloysius Savanorola, Aloysius Reato, D. Fredericus Papafava, D. Celsus Campagnola, D. Ulysses Braga, D. Franciscus Sassonia, Jacobus Giacometti, Sebastianus Bollis, D. Joannes Petrus Trivisan, D. Nicolaus Rimondo. Denique ad hanc solemnem supplicationem, computatis exteris, rusticis indigenisque, supra octoginta hominum millia convenisse dicuntur.

Ejusdem chori
novi occasione

156 Non S. Justinæ modo ossa ornatiore anno 1627 fuere loco reposita in templo novo, sed et parentum ejus Vitaliani et Præpedignæ memoria S. Justinæ monachi consultum voluerunt. Factum id procul dubio a monachis S. Justinæ ex summa, qua in Sanctam feruntur, veneratione; atque adeo cum in cultum S. Justinæ quodammodo id etiam redundet, non abs re visum est, rei gestæ seriem, ex Tabulariis civitatis Patavinæ a Petro Saviolo transcriptam, hic quoque ex eodem a pag. 170 subjicere: sic itaque ille habet: mccxxvii Indict. x die Jovis, v mensis Augusti, Paduæ in monasterio S. Justinæ, et cubiculo adm. rev. infrascripti Prioris coram me notario et testibus infrascriptis constitutus adm. rever. Pater Daniel de Padua, Prior monasterii S. Justinæ, et tradidit mihi notario infrascriptam scripturam inventionis et repositi ossium Vitaliani, et Præpedignæ ejus exoris, D. Justinæ parentum,

* respositio-
nis

registrandam in Actis mei notarii ad perpetuam rei memoriam, cujus similis exstat in archivio D. Justinæ, præsentibus

Rev. Pater Jacobus de Padua.

Rev. Geminianus de Padua.

Rev. Aurelius de Bergamo.

D. O. M. Anno a Partu Virginis mccxxvii Non. Octobris Urbano VIII summo Pontifice, Joanne Cornelio Veneto principe, sublato pariete, qui prospectum in sanctuarium prohibebat, et sedilibus, quæ parieti adharebant, in sanctuarii caput revolutis. Corpus D. Justinæ virginis et martyris, quod ibi sub ara Majori quiescebat, in hanc augustiorem translatum fuit per Rev. D. Modestum S. Pat. abb. hujus monasterii et Congregationis Cassinensis alias S. Justinæ generalem præsidem, assistente D. Daniele Vitaliano Pat. Priore dicti monasterii. Annuentibus illustrissimis DD. Hieronymo Dando equite prætore, et Hieronymo de Legge præfecto, cum præsentia magnificorum DD. Decurionum Nicolai Trivisani, Jo. Dominici Sala, Caroli Zacco, et comitis Alberti de Comitibus et etiam magnificorum DD. Marci Ant. Lazara, Adriani de Capitibus Yacæ, Galeatii ab Horologio equitis, D. Joannis Antonii, Octoneli Dicalzio ad ecclesias decurionibus.

AUCTORE
J. B.

157 In nomine Domini nostri Jesu Christi. Amen. Anno a salutifera ejus Nativitate 1627 Indictione 10 die Sabbathi, 8 mensis Maii, ejusdem diei hora sextadecima. Urbano VIII summo Pontifice, Ferdinando imperatore electo, Joanne Cornelio Venetiarum principe, Rev. D. Modesto S. Cruce de Padua, abbate monasterii S. Justinæ, ac Congregationis Cassinensis, alias S. Justinæ de Padua præside, D. Daniele de Vitalianis de Padua, Priore claustrali, præsentibus infrascriptis et subscriptis etc.: Cum in prosecutione fabricæ sanctuarii novi ac magnifici templi supradictæ S. Justinæ, sellæ monachorum in extremam et eminentiorem sanctuarii partem asportandæ essent, statuas Vitaliani et Opilionis, quæ in duabus vicinioribus aureæ iconæ columnis hinc inde ad dexteram videlicet, et lævam impositæ erant, amovere quoque necessarium fuit, quod earum aspectum præfata sellæ aliquantulum impedirent, ut alibi, expleto opere, collocarentur. Quam ob rem inter agendum, quia inscriptio marmoreæ tabulæ, Vitaliani busto suppositæ, ipsius ac Præpedignæ conjugis, D. Justinæ parentum, ac in tota provincia Veneta Orthodoxæ fidei primitiarum, pia corpora ibidem quiescere significabat, post ipsam tabulam reperta sunt. Quoniam autem lignea arca, in qua per sexaginta et amplius annos jacuerant, ea consumpta erat, Prior claustris, qui operi anxius intererat, aliam fieri, in qua eadem corpora asservarentur, et operarios interea cessaret.

Vitalian et
Præpedignæ.

F

158 Locus tumuli jam dictus in dextera columna existens a solo pedum circiter viginti spatio in altum attollebatur, ut ad eum haud facilis esset ascensus, confecta capsula, Prior D. Marcum de Ferraria monachum et sacerdotem scalas conscendere, et locum præcepit invisere, in quo cum ossa plurima permixta sabulo reperisset, ipse Prior statim subsecutus est, atque ambo, quo commodius poterant, propriis manibus perquisita et ex sabulo eruta in novam capsulam collocarunt. Quæ inter ossa capita duo inventa sunt, viri unum, mulieris alterum cum dentibus aliquot in mandibulis, adhuc

* lege: cessare
jussit

S. Justinæ pa-
rentum, ossa

ACTORE
J. B.

adhuc tam valide insistentibus ut evelli nisi viribus non potuissent. Hanc demum capsulam, his ossibus venerandis operam, et clavis ferreis obsignatam, inde Prior in suum cubiculum transtulit die etc. : Quibus supra huic rei interfuere plures tum monaci, tum etiam laici, qui in fidem veritatis nostrae huic paginae subscribent. Ego Daniel Prior praedictus etc. Ego D. Clemens a Gravina decanus propriis oculis vidi, ut habetur in supradicta scriptura. Ego D. Marcus a Ferraria affirmo, quod supra. Ego D. Archangelus a Padua affirmo, ut supra. Ego D. Claudius a Padua affirmo, ut supra. Ego D. Jo. Dominus a Cadua contentum in suprascripta scriptura verum esse, affirmo. Ego D. Liberius a Padua affirmo, ut supra.

loco suo fuerit
mota,

159 Igitur jam prope sanctuarii opere expleto, et loculo alto extracto, a solo tantumdem distante, quantum alter distabat; cum jam dicta capsula, ut ea quae nimium lata erat, et crasior, quam opportuerat, loculo non esset accommodata; Prior novam lariceam latitudinis quasi pedis unius, altitudinis duorum et longitudinis duorum et semis faciendam curavit, in quam corundem Vitaliani ac Praepedignae conjugum, et D. Justinæ parentum, corpora veneranda reposuit, et clavis ferreis pariter obsignatam post eandem marmoream inscriptionis tabulam sub marmoreo *. Item Vitaliani busto propriis idem Prior manibus collocavit eodem anno sub iisdem principibus, die vero xxvii mensis Julii, quo die Prior, antequam capsula clavis obsignaretur, in eam laminam plumbeam immisit his verbis insculptam. Videlicet : « Vitaliani justissimi Patavii praesidis busto ex priori hujus sanctuarii lateritia columna amoto, ut ibi sedilia hinc revoluta applicarentur, ipsius ac Praepedignae conjugis, D. Justinæ virginis et martyris parentum, Christianissima corpora, post marmoream tabulam inscriptionis, inventa anno Dominicae Incarnationis mxxvii, die Sabbathi, Octavo Idus Maii : Urbano VIII Pontifice Maximo, Ferdinando imperatore, Joanne Cornelio Veneto Duce. Rev. D. Modesto S. Crucis de Padua, abbate hujus monasterii, et Congregationis Cassinensis, alias S. Justinæ praesidis, D. Daniel de Vitaliani de Padua, claustrarii Prior, avitæ, originariaeque pietatis memor, diutius apud se in proprio cubiculo hospitata propriis manibus reposuit anno, quo supra; die vero xxviii mensis Julii. »

et arca nova
donata.

140 Ut autem tantorum corporum, Vitaliani videlicet et Praepedignae, plena cognitio habeatur, et nihil praeteriisse videamur, quod ad praesens negotium pertineret, inscriptionis tabulae marmoreae, toties superius nominatae, opere praetium duximus nostrae huic paginae subtexere quae talis est : « Vitaliano, Patavii praesidi, imperatore Nerone, ac Praepedignae ejus uxori. Quos divus Prosdocus anno post Christum xvii baptizavit, D. Justinæ virginis martyrisque parentibus, quorum ossa una cum corpore Filiae, in aede vetere anno mclxxvii inventa, ibique adhuc diligenter et sancte custodita in clarissimam hujus templi partem translata sunt, monachi pientissimi posuere 1561. » Supradicta omnia ego Daniel de Padua, hujus cenobii D. Justinæ humilis Prior scripsi, subscripsi, et alios, qui repositioni dictorum corporum Vitaliani et Praepedignae interfuere, ut subscriberent, rogavi anno 1627, die 28 mensis Julii. Ego D. Daniel Prior supradictus. Ego

D. Marcus a Ferraria affirmo, et supra, et interfuere ad supradicta. Ego D. Joannes Dominicus a Padua juris Pontificii Doctor adfui, et affirmo, ut supra. Ego D. Archangelus a Padua affirmo, ut supra. Ego D. Jacobus de Padua affirmo, ut supra. Ego D. Liberius a Padua adfui, et affirmo, ut supra.

ACTA

Sublestæ fidei et subdititia ex Mombratio.

Justinæ genus et martyrium.

Quoniam sanctus Raphael nos adhortari dignatur, ut opera Dei non tam in abdito collocemus; quam potius pro Dei gloria in aperto pandamus, monens et dicens : « Sacramentum regis bonum est abscondere a » opera autem Dei honorificum est revelare : Et quia, sicut cognitis fidem non adhibere, infidelitatis est : ita invidentia est, in edificatione Sanctorum nolle cognita praedicare : attamen, non tantum sifis viribus meis, quam adjutus Dei gratia et sanctis orationibus vestris beate martyris Justinæ historiam, quam apud nos Dominus noster Jesus Christus sub ara sua ad tutelam fidei nostre sibi martyrem dignatus est consecrare, vobis ipsis sine fuco prodam. Sane non ad hoc quispiam arbitretur ista recitari, quae in ejus, ut praefati sumus, sancta gesta sunt passione, quasi aliquid nos gloriae beate Justinæ martyri videamur prestare : quandoquidem illi nec tacendo, de nobis, nec loquendo quicquam possumus conferre. Ipsa quoque virtutum miracula, nullo humane linguae praeconio indigentia, ubique profecto tonanti exierunt tuba; sed tantum nostrae devotionis pro recipienda mercede obedientiae cum hilaritate volumus demonstrare. Metuens quoque, quod ab ipso Domino nostro Jesu Christo legimus terribiliter esse dictum : « Si vos tacebitis, lapides clamabunt b. » quos autem nos *, quicumque audire haec aut legere pie ac religiose volueritis, ut hujus peccatoris ultimi memores sitis, qui in nomine Domini huic passioni interfui e, et vobis eam sum praconatus.

2 In diebus illis beata Justina, ex Christianis parentibus d oriunda, atque inter generosas foeminas praclaræ indolis fama subnixa fuit : in ejus mente sacrae religionis instantia, et sobrius sapientiae culmen dignum sibi Christus domicilium collocavit. Quis non optet et ambiat sanctae Virginis ac ministræ Christi placere indicio, quae superbi sanguinis nobilitatem sic humilitate provexit ad gloriam, ut caelestis patriæ fieri mereretur electa? Vere dignum, in quo Dominus habitaret, templum erat tot tantisque meritis sanctum corpus, diversis margaritis ornatum, jejuniis castigatum, orationibus semper refectum, puritate mundissimum, ut magnitudo tantæ prudentiae, gemina resplendens lampade, plus luceret. Vere nomine meritoque Justina, quae dum nominis sui dignitate pascitur, sic promeruit et coronam, sic vivit, ut nequeat amittere, quod vocatur e. Illustris potentia generosa, illustrior religione divina : continuat palmam mens pudica.

5 Dum